

SNÁŘ Z TOVÁRNY

čtvrtek 25. 5. 2023

MAGAZÍN FESTIVALU DREAM FACTORY OSTRAVA 2023

STÁT SE SOUČÁSTÍ PŘÍBĚHU, KTERÝ SE VÁS BYTOSTNĚ DOTÝKÁ

Herec Ivan Trojan letos Továrnu na sny zaštiťuje. S Dejvickým divadlem navíc na festivalu odehraje inscenaci *Fifty* podle textu Petra Zelenky, v níž hraje postavu padesátníka Davida. Oba za ni byli oceněni v rámci Cen divadelní kritiky 2022, konkrétně za nejlepší poprvé uvedenou českou hru a nejlepší herecký výkon. S kolegy z divadla a šéfredaktorem Respektu Erikem Taberym se navíc zúčastní doprovodné besedy *Mluvme spolu*, o stavu české společnosti. V rozhovoru mluví mimo jiné o splněném divadelním snu a zásadní spolupráci dejvického souboru s Petrem Zelenkou.

Téma letošního ročníku festivalu zní BLÍZKO OD SEBE a s Dejvickým divadlem tady odehrajete představení *Fifty*, v čem se podle Vás téma odráží v inscenaci?

Text naší hry je do velké míry právě o snaze být si blíží a o neschopnosti toho dosáhnout. Myslím, že je to hezky zvolené téma, obecně signifikantní pro dnešní dobu, v níž jsme podrobováni mnoha zkouškám... Covid, politika i válka hodně prověřují vztahy – jak rodinné, tak partnerské.

A o čem hrajete *Fifty* Vy? O čem je pro Vás inscenace především?

O chlápku, který vstupuje do poslední fáze svého života s ne úplně trumfovými kartami. Rozvádí se, práce už ho neuspokojuje, moc neví, co se sebou.

Ale není to úplně lůzr...

To ne, ale úspěch nutně neznamená, že se člověk cítí naplněný. Navenek může působit spokojeně, ale uvnitř je vyhořelý, vypotřebovaný. V inscenaci říká mladší postava kamaráda Romana (Václav Neužil) mojí postavě, že si nemůže zas tak stěžovat, má vlastně všechno. Jenomže se ukazuje, že záruka šťastného a naplněného života

tkví v něčem jiném. A David je nucen si klást otázky ohledně práce, žen a celkově smyslu dalšího bytí.

Nejen odborná divadelní veřejnost spojuje *Fifty* s inscenací dalšího Zelenkova textu, *Příběhy obyčejného šílenství*. Vnímate *Fifty* jako stejně zásadní a autentickou generační výpověď?

Beze sporu. Ve *Fifty* se odráží Petrova a zčásti i moje zkušenost, oba máme

PROGRAM — ČTVRTEK 25. 5.

15:00	TMÁNÍ (VR FILM) Virtuální realita Ostrava (15:00–20:30 každých 30 minut)	25'
19:00	BURIAN DK Poklad – divadelní sál (slavnostní zahájení festivalu)	140'
19:00	EMA Ateliér 21	

ÚVODNÍK

Vítej na stránkách Snáře, čtenářko či čtenáři! Letošní redakce Ti přeje samé nevšední divadelní zážitky a nefalšované kulturní vyžití. U příležitosti patnáctých narozenin Továrny na sny symbolicky připíjíme, přejeme, ať zdárně překoná pubertu a dočká se ještě spousty dalších ročníků. V rámci Snáře jsme si letos připravily (ano, píši ypsilon, protože redakce je tentokrát čistě ženská) jednu specialitu v podobě „putovní otázky“. Každá respondentka či respondent našich rozhovorů dostal/a šanci položit otázku komukoliv z festivalu. Můžete spolu s námi sledovat, kdo tuhle výzvu přijal. Hned v prvním čísle se dozvíte, na co se ptal ředitel Tomáš Suchánek letošní tváře festivalu Ivana Trojana...a otázka rovnou putuje dál. (bs)

něco odžito, něčím jsme si prošli. Petr je jako houba, nasává a posléze do svých textů promítá příběhy přátel, blízkých lidí. Někdy velmi nekompromisně.

Fifty navíc bylo psané přímo na míru Dejvickému divadlu, nevím, jak to bylo v případě Příběhů...

Taky je psal přímo pro nás. Považuji za velké štěstí, že jsem kdysi Petra doporučil Mirku Krobotovi, který se vždycky snažil, abychom se v Dejvicích neopakovali a přicházeli stále s něčím novým. Proto nám neustále dával impulsy, a my se mohli někam posouvat. Když se ptal na někoho z mladé generace filmařů, kdo by měl zájem dělat divadlo, psát hry, vzpomněl jsem si na Petra. V té době už jsme spolu natočili *Samotáře*, věděl jsem, že si rozumíme, znal jsem ho jako režiséra. Petr navíc pokaždé přichází s textem, který je hotový třeba jen ze dvou třetin. Aby ho dokončil musí ho nejprve slyšet „přes herce“, nechává nás, abychom ho dodělávali s ním až do té míry, že některé pasáže se improvizují a posléze fixují. Být u vzniku textu znamená pro herce požehnaní, protože do něj může otisknout kousek sebe. *Fifty* je už pátá věc, kterou Petr pro Dejvické divadlo udělal a myslím, že si vzájemně uvědomujeme, jak zásadní je to spolupráce.

Fifty zobrazuje svět očima padesátníka Davida. Jak byste na představení nalákal mladší generace?

Jednak tam vystupují i postavy, které jsou mladší než David, a diváci tak mohou sle-

dovat například konfrontaci padesátiletého muže s mladou dívkou, vysokoškolačkou – o čem se spolu baví a jak takový rozhovor vypadá. Taky se možná budou chtít přijít podívat, jak dopadnout nebo nedopadnout, co jim hrozí. To považuji v divadle za nejpodstatnější, i když samozřejmě rád lidi bavím, užívám si, když se společně zasmějeme, jde ale o něco hlubšího podstatnějšího. Proto vlastně divadlo dělám – člověk se může stát součástí příběhu, který se ho bytostně týká, a uvědomit si, že pokud půjde stejnou cestou jako postava, může dopadnout jako ona. Třeba ho to donutí začít nad určitými věcmi přemýšlet. I mladá generace si v představení určitě najde téma, nad ním se bude moct zamyslet. Navíc Petr Zelenka patří k nejlepším dramatikům u nás, Dejvické divadlo taky není špatné, i to by mohla být určitá lákadla.

V rámci festivalu se s kolegy z Dejvického divadla zúčastníte ještě besedy Mluvme spolu s Erikem Taberym, v čem spatřujete největší přínos podobných setkání? Pořádáte také nové formáty v Dejvickém divadle?

My jsme v Dejvickém divadle ke 100. výročí vzniku samostatného československého státu uvedli aktovku Václava Havla *Zitra to spustíme*. Jde o takové koncertně-čtené provedení, není to klasické divadlo, a u té příležitosti jsme si pozvali na besedu třeba Petra Pitharta nebo právě Erika Taberyho. S nimi a s diváky jsme se pak bavili, co tohle výročí znamená dnes, kam společnost od té doby dospěla a tak.

A zjistili jsme, že to lidi baví. Taky v nás narůstal pocit, že divadlo někdy nestačí postihnout aktuální situaci tak, jak bychom si přáli. Mluvím například o období parlamentních nebo prezidentských voleb v minulých letech, kdy znovu zvítězil Miloš Zeman a Andrej Babiš stál v čele vlády. Demokracie je křehká a v nás narůstal strach, že o ni přijdeme. A tak jsme po zájezdech začali pořádat besedy s diváky. Myslím, že lidé nejvíce oceňují už to, že jsme vůbec nějakou debatu uspořádali, že s nimi chceme mluvit. Bez ohledu na bubliny a názory. Cítím z lidí chuť si povídat, debatovat nejen o divadle, ale obecně i o tom, jak v České republice žijeme. A za poslední dobu se to zlepšilo, občanská společnost funguje, i díky takovým organizacím jako Milion chviliek nebo Paměť národa, daleko lépe. Pociťujeme to právě třeba při hraní na zájezdech. Diváci jako by teď byli připraveni na divadlo, s nímž za nimi jezdíme. A mnohdy je to větší zážitek, než když hrajeme v Praze. Jsem zvědavý, jakým směrem se bude ubírat debata v Ostravě...

Je v letošním programu něco, co byste, pokud by byl čas, rád viděl?

Já se příznávám, že moc do divadla a na filmy chodit nestíhám. V tom vidím největší smysl festivalů – můžete na jednom místě vidět věci, které mají určitou hodnotu, kvalitu. Takže já bych chtěl vidět všechno.

A myslíte, že se to alespoň částečně podaří?

Obávám se, že zase ne. Ono je to složitě. Když takhle někam s divadlem přijedeme, většinou odehrajeme a musíme hned zpátky, protože další den buď zase hrajeme v Praze, někdo třeba natáčí... Což je ale špatně. V ideálním případě by soubory na festivalech zůstávaly, aby byl čas si zajít na všechna představení.

Putovní otázka, kterou Ivanu Trojano- vi položil ředitel Dream Factory Tomáš Suchánek: Milý Ivane, moc Ti děkuji za to, jakým způsobem ses zhostil letošní

záštity ostravské Továrny na sny. Co sis v životě vysnil a naplnilo se Ti to?

Zůstanu-li u divadla, tak to nejspíš bude sen, s nímž jsme s mým spolužákem, kolegou a kamarádem Lukášem Hlavicou opouštěli Vinohradské divadlo. Ačkoliv se nedá říct, že bychom tam byli neúspěšní... Spíš se nám chtělo dělat to jinak. Začínali jsme od nuly a dneska existuje Dejvické divadlo už pětadvacet let. Dělat divadlo s lidmi, se kterými si rozumím, o věcech, které se nás bytostně dotýkají, a vést dialog s diváky, sdílet s nimi jejich radosti a starosti, to byl můj sen. A naplnil se.

Putovní otázka, kterou Ivan Trojan pokládá Tomáši Dianiškovi:

Myslím, že jsem seděl na DAMU v komisii, která před lety přijala Tomáše Dianišku na herectví. A tak by mě zajímalo, jestli má dnes pocit, že tohle naše rozhodnutí bylo správné, a proč se nakonec rozhodl věnovat i režii. A možná bych se ještě zeptal, jestli by nechtěl režirovat v Dejvickém divadle.

*Za rozhovor děkuje
Barbora Sedláková*

KOMIKEM A HERCEM VE SMUTNÉ DOBĚ

Vlasta Burian pocházel z Liberce. Tomáš Dianiška působil několik let v angažmá v Divadle F. X. Šaldy. Není proto divu, že se režisér a dramatik v jednom rozhodl pro vytvoření inscenace o české legendě komiků ve městě, a hlavně v divadle, k němuž má sám speciální vztah. Dianiška se ve vlastní tvorbě navíc vyžívá ve zpracovávání životních příběhů postav s výjimečnými a často nelehkými životními osudy: jako v případě Františka Filipa z *Bezrukého Frantíka*, Zdeny Koubkové z *Transky, body, vteřiny* nebo Věry Špinarové ze *Špinarky*. Inscenace *Burian*, kterou přivezlo liberecké Divadlo F. X. Šaldy na Dream Factory, se točí kolem životních událostí herce a komika Vlasty Buriana, i když se nedá říct, že by se autorský tým striktně držel faktů. *Burian* se však nepokouší působit dokumentárně, spíše se snaží vystavět dramatický oblouk, který by co nejlépe nastínil peripetie jednoho člověka na pozadí dějinných událostí. Příběh tematizuje Burianova kabaretní léta, pokračuje přes filmovou kariéru, úspěchy jeho divadla a končí u obvinění z kolaborace a upadnutí do chudoby. Popsaný princip je pro Dianišku velice běžný. Pravidelně pracuje s tím, že se některá z jeho postav ocitne v nejlepší fázi vlastního života a později, většinou kvůli vnějšímu vlivu (či vlivům), se jí přestane dařit. V *Burianovi* Tomáš Dianiška akcentuje období druhé světové války a totalitního režimu, který později vedl k obvinění Vlasty Buriana z kolaborace. Inscenace tedy nabízí výpověď o hereckém povolání v nesvobodných dobách, kdy se někteří jednoduše nevyhnuli ústupkům vůči nedemokratickým represivním režimům. (zh)

kromě názvu ještě nějaký rozdíl mezi ní a zbytkem programu?

Nápad na novou festivalovou sekci Student Factory přišel někdy před pandemií. Vlastně ve chvíli, kdy mě divadlo začínalo trochu unavovat. Vzpomínám si, jak jsem jel v autě a v rádiu povídal režisér Jiří Havelka o tom, jak ho stále baví dělat divadlo snad právě díky setkávání s mladými studenty na DAMU. Jirka byl jakýmsi prvotním impulsem. Rozhodli jsme se, že se pokusíme oživit Dream Factory o „mladou krev“ a po loňském „výkopu“ mám pocit, že se to podařilo. Studenti přinesli festivalu onu snesitelnou lehkost bytí, hravost, ryznost. Mám pocit, že jejich energie festival projasnila a osvěžila. A moc se těším na letošní setkávání s nimi.

Viděl jste v poslední době nějaké představení (či film), které není součástí letošního programu, ale zaujalo vás a tematicky by se na letošní Dream Factory hodilo? Jinými slovy, kam se vydat do divadla, až bude mít čtenář či divák „po-festivalový absták“?

Jednoznačně *Konec rudého člověka*. Bohužel právě nyní, v době konání našeho

festivalu, finišují v Divadle v Dlouhé s přípravou nové inscenace, takže není reálné, aby tu byli s námi. Ale moc mě těší, že všechny další výjimečné inscenace, o které jsme stáli, letos na našem festivalu máme. Velkou radost mám například z inscenace *Vykouření* z brněnského Divadla Husa na provázku.

Nově teď do Ostravy přejíždíte z pražského Činoherního klubu, v němž jste od ledna ředitelem, jak se do vás zatím „Činoherák“ propal?

Inscenace Činoheráku jsem měl možnost poznávat od svých školních let především na jeho hostování v Domě kultury města Ostravy. Kdykoliv jsem pak přijel do Prahy, vedla má cesta nejprve do Smeček, kde jsem se snažil sehnat poslední vstupenky na bidýlku. A mé návštěvy Činoherního klubu pokračovaly i v době, kdy jsme vybírali inscenace pro náš festival. Vlastně jsem tak měl možnost nakoukat drtivou většinu inscenací od revoluce až do dnešních dnů. Kdykoliv jsem u nás na zkušebně nebo vcházím do hlediště, mám pocit, že Josef Abraham, Libuše Šafránková, Jiří Hrzán, Petr Čepek, Josef Somr, Jiří Kodet, Nina Di-

víšková, jsou tam stále s námi. Společně s uměleckým šéfem Martinem Fingerem se snažíme posunout divadlo zase o kus dál. Stavíme pevné herecké jádro, těšíme se na nové režisérské osobnosti. Za rok náš čeká jubilejní šedesátá sezóna, tak věřím, že to pořádně rozjedeme!

Jak už bylo řečeno, Dream Factory slaví letos polokulaté narozeniny, co byste mu (a spřízněným Snílkům) popřál?

Aby byl o Továrnu na sny, která se za těch patnáct let pěkně „dosochala“, pořád zájem. Aby tvůrci neztratili citlivost a všímavost vůči sobě i světu, diváci zvědavost a zvědavost, a my všichni lásku k divadlu.

Putovní otázka, kterou Tomáš Suchánek pokládá Ivanu Trojanovi:

Ivane, moc Ti děkuji za to, jakým způsobem ses zhostil letošní záštity ostravské Továrny na sny. Co sis v životě vysnil a naplnilo se Ti to?

Za rozhovor děkuje
Barbora Sedláková

POZVÁNKA: VYKOUŘENÍ JAKO TLUSTÁ ČÁRA ZA PĚT LET STAROU KAUZOU

V roce 2018 se na festivalu Divadelní svět Brno představila v prostoru Divadla Husa na provázku inscenace *Naše násill a vaše násill* bosensko-chorvatského režiséra Olivera Frlije a slovinského souboru Mladinsko Gledališče. Divadelní událost se mimo jiné proslavila příchodem části politického hnutí Slušní lidé. Jeho členové se totiž v průběhu představení rozhodli vstoupit na jeviště a vytvořit lidský řetěz, čímž reagovali na kontroverzní výjevy, které podle nich dehonestovaly národní symboly (např. vytahování vlajky z vaginy) nebo na Ježíše znásilňujícího muslimskou ženu. Obraz se dostal do povědomí i prostřednictvím virálního videa, jež negativně komentoval například i bývalý prezident Miloš Zeman. K inscenaci, kterou málokdo skutečně viděl, se naráz vyjadřovali mnozí. Dominik Duka dokonce podal na dílo žalobu k ústavnímu soudu, která ovšem v druhé půlce loňského roku skončila kardinálovou prohrou. Brněnská Husa na provázku se proto společně s režisérem Jiřím Havelkou rozhodla vytvořením inscenace *Vykouření* pět let trvající kauzu pomyslně uzavřít a divadlo tak od všech předchozích konfliktů „vykouřit“. Souběžně se však pokouší poukázat na zásadní princip divadelního představení a divadla obecně. Protože na jevišti nevráždí Hamlet Claudia. Na jevišti jeden herec předstírá, že vraždí druhého a my na tuhle hru „jenom jako“ přistupujeme. (zh)

PATNÁCTILETÉ SOCHÁNÍ SNŮ

Ještě před začátkem festivalu tradičně odpověděl na několik otázek ředitel Továrny na sny, Tomáš Suchánek. Kromě odpovědí na otázky ohledně letošního tématu či hledání lehkosti a inspirace u studentů v rámci sekce Student Factory vykopl první ze série „putovních otázek“. V jejím rámci dostanou vždy respondenti a respondentky možnost položit otázku někomu dalšímu z organizátorů festivalu, hostujících nebo domácích tvůrců. Tomáš Suchánek příhodně předává štafetu tváři patnáctého ročníku Dream Factory, Ivanu Trojanovi.

Letos slaví festival patnácté narozeniny a tématem se stalo heslo **BLÍZKO OD SEBE, přiblížíte ho čtenářům a divákům a nastíníte, proč je pro vás právě v dnešní době důležité?**

Motto „Blízko od sebe“ poukazuje na aktuální téma vzdálenosti mezi lidmi. Na neschopnost se přiblížit jeden k druhému. A na hledání cesty k sobě samému, k našim blízkým, ke světu kolem nás.

A jak se (téma) váže k tváři letošního ročníku Ivanu Trojanovi?

Ivan Trojan jezdí s Dejvickým divadlem na náš festival docela pravidelně. Letos s inscenací *Fifty*, kde hraje Davida Prebingera, neúspěšného organizátora doby a smolaře s dobrým srdcem. Docela zdárný příklad letošního motto. Ale téma „Blízko od sebe“ se objevuje také v mnoha dalších titulech, například

v klasickém americkém dramatu *Kočka na rozpálené plechové střeše*, v příběhu *Rusalky* podle Daniely Špinar nebo v moderní verzi klasického mýtu *Iokasté*.

V rámci doprovodného programu se mohou diváci účastnit dvou besed s divadelníky, ale i odborníky z jiných oborů, v čem jsou pro vás podobné formáty důležité? A proč by k nim mělo docházet právě na půdě divadla?

Posláním divadla je, mimo jiné, vyslovovat se k aktuálnímu společenskému dění, trendům doby... Mám pocit, že víc než kdy jindy by divadlo mělo diváky nabádat ke kritickému myšlení. A pro tyto případy jsou besedy ideální.

Část programu je letos už podruhé věnována sekci Student Factory, vnímáte

PÁ 26/5 — 15:00
Virtuální realita
Ostrava

TMÁNÍ

film / režie: Ondřej Moravec

Délka: 25 minut / 15:00–20:30 (každých 30 minut)

Film *Tmání* otevírá debatu o bolestech duše, nabízí terapeutický účinek i naději, že i s nemocí jakou je deprese, lze vést plnohodnotný život.

PÁ 26/5 — 17:00
DK Poklad
– kinosál

(MEMENTO) MOR

film / režie: Jakub Čermák

Délka: 75 minut

Mor jako metafora, pandemie jako příležitost zkoumat charakter, individuality i společnost jako takovou...

PÁ 26/5 — 18:30
Komorní scéna
Aréna

NA DOTEK

Komorní scéna Aréna / režie: Jan Holec

Délka: 125 minut

Dotek nás spojí s milovanou bytostí, ale v striptýzovém klubu lásku nenajdeme, jen sex. Tahle metafora dokonale vystihuje citovou vyprahlost světa, ve kterém žijeme.

PÁ 26/5 — 19:00
DK Poklad
– divadelní sál

VYKOUŘENÍ

Divadlo Husa na provázku, Brno / režie: Jiří Havelka

Délka: 100 minut

Zběsile očistný scénický obřad na motivy skutečných událostí kolem jedné neskutečné kauzy, v níž hlavní roli sehrála česká společnost, přivede na provázkovské jeviště fragmenty právních textů, internetových článků a rozhovorů, diváckých dopisů, výpovědí svědků i Nového zákona.

PÁ 26/5 — 21:30
DK Poklad
– utajené zákoutí

ŠMEJDNÍ

My kluci, co spolu chodíme / improvizace

Délka: 60 minut

Máte rádi Improvizační bizárek? Nádech. Výdech. Jsem připraven? Ne. Tak jdu. Jste připraveni vy? Ne? Tak taky přijďte.

KDYŽ VAŠI DUŠI LAPÍ TMÁNÍ...

Jaké to je, když člověka semkne deprese? Co jej v takovém duševním stavu doprovází? A jak se s ním lze vyrovnat? Nejen na to odpovídá animovaný autobiografický film režiséra Ondřeje Moravce z roku 2022, který jej vytvořil ve spolupráci s výtvarnicí Bárou Annou Stejskalovou a producentkou Hanou Blahou Šilarovou. Režisér své autentické zážitky v boji s depresí odkrývá skrze hlavní postavu Ondřeje za pomoci využití virtuální reality, ve které se divák může stát součástí jeho bojů i myšlenek, a v níž se využívá dvou pohledů kamery, a to objektivní – sledování z pozice třetí osoby a point of view – hlavní postavy. *Tmání* představuje totiž mimořádně esteticky i emočně působivý snímek, protože je svým způsobem vyprávěn pohádkovou poetikou, v níž průvodce – Ondřej, společně s návštěvníkem jeho světa, kterému právě vládne temná noc duše, bojuje s démony, ale především sám se sebou. Svou identitu mu ukazuje jak z pozice dítěte, tak už dospělého člověka, který ke svým strašákům přistupuje s nadhledem. Zároveň divák o dění částečně rozhoduje a podílí se na něm, například si může pohladit Ondřejeva koně nebo řevem vyháňet pryč zlé duchy, což dodává snímku katarzní účinek. K interakci se však přistupuje se vši empatií, tudíž se respektuje, pokud percipient odmítne přistoupit na stanovenou hru. *Tmání* tak funguje jako sonda do depresivního onemocnění, kterému může porozumět jak člověk, který se s tím nikdy nepotýkal, tak i ten, který jej až příliš dobře zná. (pk)

Snář z továrny – magazín festivalu Dream Factory Ostrava 2023. Čtvrtek 25. května, číslo první. Šéfredaktorka: **Barbora Sedláková** (bs). Redakce: **Silvie Hajdíková** (sh), **Zdeňka Horváthová** (zh), **Petra Kupcová** (pk), **Amálie Švecová** (aš), **Kristýna Vinařová** (kv). Fotografie: archiv festivalu Dream Factory Ostrava, **Ondřej Durczak**, **Lukáš Horký**. Grafická úprava: **Jan Kulich**. Sazba: **Lukáš Horký** – Surbanz. Zpravodaj vydává Dream Factory Ostrava, z. s. Ředitel festivalu: **Tomáš Suchánek**.

OSTRAVA!!!

